

Rezime izvještaja guvernerke – maj 2024.

U Izvještaju guvernerke za maj 2024. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2024. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u maju realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2024. godinu.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, na osnovu kvartalnih procjena, u 2023. godini ostvaren je realni rast BDP-a od 6% u odnosu na 2022. godinu. Prema preliminarnim podacima realni rast u Q1 2024. godine iznosio je 4,4% u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

Potrošačke cijene su u maju 2024. godine u odnosu na prethodni mjesec, veće za 0,1%, dok je rast u odnosu na maj prethodne godine iznosio 4,9%.

Industrijska proizvodnja je, prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u prvih pet mjeseci 2024. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježila pad od 3,5%. Pad proizvodnje je evidentiran u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 22,5%, dok je rast zabilježen u sektoru vađenja ruda i kamena od 22,3% i sektoru prerađivačke industrije od 13,1%.

Ukupan broj dolazaka turista prema preliminarnim podacima, u prvih pet mjeseci 2024. godine iznosio je 567.188, što je za 1,44% manje u odnosu na uporedni period prethodne godine. U istom periodu ostvareno je 3,22 miliona noćenja, što predstavlja pad od 10,89%. Broj dolazaka stranih turista se smanjio za 1,75%, dok se broj noćenja stranih turista smanjio za 11,93%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, prevoz putnika u prvom kvartalu 2024. godine u odnosu na isti period prethodne godine bilježi rast u većini vidova saobraćaja: u željezničkom za 6,8%, drumskom za 3,2% i prevozu putnika na aerodromima za 5,03%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u prvom kvartalu 2024. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 3,49% i rast efektivnih časova rada od 0,54% u odnosu na isti period prethodne godine.

Prosječan broj zaposlenih u maju 2024. godine iznosio je 257.521 lica, što je za 1,79% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 5,44% više u odnosu na maj 2023.

godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u maju 2024. godine iznosio 35.415 što predstavlja pad od 2,76% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na maj 2023. godine pad od 14,49%.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na 31. 05. 2024. godine, bio je 63.830 od kojih je 17.146 ili 26,86% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je veći za 0,14%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2022. godine rast iznosio 5,36%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju maja 2024. godine iznosio 1.230.195.172,74 eura, i bio je veći za 1,14% na mjesečnom nivou, a na godišnjem za 17,39%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na 31. 05. 2024. godine (17.146) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bio je 1.781 privredni subjekt čija blokada je iznosila 34.332.122,07 eura što čini 2,79% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 15.365 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 1.195.863.050,67 eura što čini 97,21% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 05. 2024. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,06% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata) odnosilo 29,97% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,29% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 50,46% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Ukupna aktiva banaka na kraju maja 2024. godine iznosila je 6.653,76 miliona eura, što na godišnjem nivou predstavlja rast od 223,86 miliona eura, ili 3,48%. U strukturi aktive dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju maja 2024. godine iznosili 4.382,10 miliona eura i u odnosu na maj prethodne godine ostvarili su rast od 13,39%, dok su u odnosu na prethodni mjesec ostvarili rast od 0,31%.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju maja 2024. godine iznosili su 135,02 miliona eura i u odnosu na maj 2023. godine bilježe pad od 20,96%, dok su u odnosu na prethodni mjesec takođe zabilježili pad od 16,82%.

Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju maja 2024. godine iznosili su 201,55 miliona eura i činili su 4,6% ukupnih kredita. Na

godišnjem nivou bili su niži 5,03%, dok su u odnosu na prethodni mjesec zabilježili pad od 2,95%.

Depoziti u bankama u maju 2024. godine iznosili su 5.339,86 miliona eura i u odnosu na maj 2023. godine bilježe rast od 2,77%, dok su u odnosu na prethodni mjesec zabilježili rast od 0,1%. Ukupan kapital banaka na kraju maja 2024. godine iznosio je 846,99 miliona eura, i u odnosu na isti period prethodne godine bio je viši za 13,76%, dok je u odnosu na prethodni mjesec viši za 1,94%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju maja 2024. godine iznosila je 6,61%, i u odnosu na kraj maja 2023. godine zabilježila je rast od 0,31 pp, dok je za 0,03 pp bila niža u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u maju 2024. godine iznosila je 6,24%, i na godišnjem nivou bilježi pad od 0,70 pp, dok u odnosu na prethodni mjesec bilježi pad od 0,65 pp. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,23% na kraju maja 2024. godine i u odnosu na isti period prethodne godine bila je niža za 0,09 pp, dok je u odnosu na kraj prethodnog mjeseca zabilježila pad od 0,03 pp.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 285,22 miliona eura na kraju maja 2024. godine, i u odnosu na isti period prethodne godine bila je veća za 16,11 miliona eura ili 5,99%, dok na mjesečnom nivou bilježi pad od 2,17 miliona eura ili 0,75%. Tokom maja 2024. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 70,78%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 29,22%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 56,65 miliona eura tokom prvih pet mjeseca 2024. godine. U njenoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (81,73%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (18,27%).

Ostvareni promet na Montenegroberzi tokom pet mjeseci tekuće godine ukupni promet iznosio je 4,02 miliona eura i ostvaren je kroz 804 transakcije. U odnosu na isti period prethodne godine ostvareni promet bio je veći za 3,7%. Tržišna kapitalizacija na dan 31. 05. 2024. godine iznosila je 2,59 milijardi eura, i na godišnjem nivou bilježi rast od 7,51%, dok na mjesečnom nivou bilježi rast od 2,87%.

Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju maja 2024. godine bila 15.219,40 indeksnih poena, bilježi rast od 2,4% na godišnjem nivou, dok u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi rast od 2,91%. Indeks MNSE10 iznosio je 1.009,04 indeksnih poena i bilježi pad 2,48% u odnosu na maj prethodne godine, dok u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi rast od 1,7%.

Izvorni prihodi budžeta u prvih pet mjeseci 2024. godine, prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, iznosili su 1.089,41 milion eura i bili su viši za 7,67% u odnosu na planirane, a za 10,71% u odnosu na uporedni period 2023. godine. Budžetski rashodi iznosili su 1.056,35 miliona eura i zabilježili su pad od 8,4% u poređenju sa planiranim, a rast od 20,72% na godišnjem nivou. Budžetski suficit iznosio je 33,06 miliona eura ili 0,47% godišnjeg prognoziranog BDP-a.

Prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, na kraju marta 2024. godine, državni dug iznosio je 4.667,95 miliona eura ili 66,36% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 511,29 miliona eura ili 7,27% BDP-a, a na spoljni dug 4.156,65 miliona eura ili 59,09% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 55,36% BDP-a.

U maju su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Između ostalog, na poziv Banke Španije, održan je sastanak na ekspertskom nivou, na temu upravljanja međunarodnim rezervama. U vezi sa realizacijom aktivnosti u okviru regionalnog IPA projekta realizovana je druga ekspertiska misija Hrvatske narodne banke na temu platnih sistema.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS sistema i DNS sistema iznosila je 99,93% u maju 2024.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani, u skladu sa Zakonom o platnom prometu.